

выражать себя в общении с людьми и близкими, [7] чего у аутичных детей не наблюдается.

По нашим наблюдениям и обработанной информации мы можем сделать вывод, что детей с РДА в последние годы стало больше. Актуальней становится вопрос ранней диагностики РДА, на наш взгляд наблюдение за эмоционально-поведенческими проявлениями может существенно помочь при диагностике раннего детского аутизма. К сожалению, вопрос ранней диагностики решен не окончательно, что мы оставляем для дальнейшего рассмотрения.

Литература

- 1) Лебединская К.С. Диагностика раннего детского аутизма: Нач. проявления.//К.С.Лебединская, О.С.Никольская. – М.: Просвещение, 1991. – 96с.
- 2) Детская патопсихология: <http://children.csa.ru/psihiatriya/autizm/>
- 3) Исследование нейropsychологического статуса детей с диагнозом "Детский аутизм":<http://www.bestreferat.ru/referat-214335.html>
- 4) Шульженко Діана. Аутизм – не вирок//Д.Шульженко – Львів: Кальварія, 2010. – 224с.
- 5) Аршатский А.В. Дети и подростки с аутизмом.: <http://ua.bookfi.org/>
- 6) Лебединская К.С. Ранний детский аутизм:// <http://www.klex2.ru/6rm>
- 7) Иванов Е.С Спорные вопросы диагностики раннего детского аутизма.: <http://www.autism.ru/read.asp?id=39&vol=0>

Солощенко Т. В.

Вплив емоційного стану людини на кольорове сприйняття

Актуальність обраної теми полягає у тому, що колір не тільки надає важливу інформацію про предмет, але й має здатність викликати думки та почуття. Психологічний аспект сприйняття кольору пов'язаний з емоційним, соціально-культурним та естетичним, отже спроби складання чітких відповідностей між кольором та емоційним станом не можна назвати плідними. Колірний зір людства пройшов тривалий шлях еволюції разом з розвитком суспільства, культури та мистецтва, він постійно розвивався та збагачувався новим досвідом. У ХХ ст. проводилося багато досліджень з вивчення впливу кольору на людину, на початку століття провідною країною в цій галузі була Німеччина, в середині століття вплив кольору почали

досліджувати в Америці. Першою працею можна вважати "Вчення про колір" (1810) І. В. Гете, де він наголошував на значенні емоцій і досвіду в сприйнятті кольору; було доведено, що сприймання кольору залежить від емоційного стану людини. Багато вчених займалися цією проблемою: Л. Веккер, В. Вундт, Л. Шварц, В. Мухіна, які стверджували: «Колір як екстерорецепторний подразник не тільки викликає ту чи іншу емоцію, але і є виключно зручним засобом для об'єктивації емоційних переживань людини. Психічно здорова людина, як дорослий, так і дитина, починаючи з 3-4-х років, коли він може вербалізувати свої враження, розуміє емоційний зміст основних кольорів і може їх диференціювати з емоційного знаку.

Була виявлена помітна зміна колірної чутливості (порогів розрізнення кольору) в залежності від емоційного стану людини. Позитивні емоції, наприклад, радість, виявилися пов'язаними з підвищенням чутливості до червоного і жовтого і з пониженням – до синього і зеленого. При переживанні негативних емоцій спостерігалася зворотна картина: чутливість до синього і зеленого зростала, а до жовтого і червоного знижувалася. Цікаво, що зазначені зміни колірної чутливості, відзначалися не тільки при актуальному переживанні емоцій, але і при спогадах про приємні, або неприємні події». [2]

Наразі в друкованих джерелах та електронних мережах можна побачити безліч тестових матеріалів, які надають можливість визначити як фізіологічний вплив кольорів так і психологічний. Одним із найбільш популярних колірних тестів є тест доктора Макса Люшера, який розробив найпростішу методику визначення психологічного стану людини. Даний метод відноситься до так званої психології кольору – науки, що вивчає взаємозв'язок кольору і психіки людини. Перевага, що віддається одному кольору, і неприйняття іншого, мають певне значення: цей вибір точно відображає спрямованість випробуваного на певну діяльність, його настрій та емоційний стан. На цій залежності і побудований тест Люшера. Десятки тисяч дослідів з колірним тестом Люшера на людях найрізноманітніших рівнів культури, майже по всьому світу показали, що вплив кольору існує скрізь і воно не залежить від раси, статі та соціального становища.

Об'єктом нашого дослідження став юнацький вік, автори багатьох підручників вважають цей період – третім світом, що існує між дитинством та дорослістю. У цей час старшокласник опиняється на порозі реального дорослого життя і дивиться на теперішнє з позиції майбутнього, шукає сенс свого життя. Нова соціальна позиція старшокласника змінює для нього значущість учіння. У порівнянні з підлітками інтерес до навчання у них підвищується. Домінуюче місце займають мотиви, пов'язані з самовизначенням та підготовкою до самостійного життя. Головною ознакою цього періоду є потреба юнака зайняти внутрішню позицію дорослої людини, вибрати професію, усвідомити себе членом суспільства, виробити світогляд, вибрати свій життєвий шлях. У ранньому юнацькому віці розвивається

здатність тривало зосереджуватись на пізнавальних об'єктах, переборювати дію сильних відволікаючих подразників, розподіляти й переключати увагу. Зростає роль післядовільної уваги, яка виявляється за умови, що учіння спонукається спеціальними інтересами. Для юнаків і дівчат, у яких склались такі інтереси, все, що є об'єктом їхніх інтересів, стає й об'єктом їхньої уваги. У старшому шкільному віці свідомо і цілеспрямовано формуються такі якості характеру, як сила волі, витримка, наполегливість, самоконтроль, обдуманість, критичність тощо. Але продуктивність зусиль молоді в ранньому юнацькому віці залежить часто від настрою. Під час даного періоду декому важко переходити від неробочого стану до праці, дехто часто лінується, відволікається. Захоплення "надзвичайними пригодами" призводить до ігнорування повсякденних обов'язків, внаслідок чого виникають конфлікти. Пошуки себе для старшокласників завершуються формуванням "Я-концепції", яка поділяється на "Я-реальне" та "Я-ідеальне". Між "Я-ідеальним" та "Я-реальним" існує істотна різниця: якщо у старшокласника високий рівень домагань і недостатньо усвідомлені можливості, то це призводить до невпевненості у собі, що зовні може виражатися в агресії, роздратованості. І.С. Кон пише, що різноманітні "Я" у різних людей або на різних етапах в однієї людини можуть розрізнятися за змістом, спрямованістю (негативна, позитивна, амбівалентна); інтенсивністю (глибиною почуттів); контрастністю (значимістю для самооцінки); послідовністю; якістю тощо. Вчені розрізняють такі "Я-образи": "теперішнє Я", "майбутнє Я", "бажане Я", "фантастичне Я", "зображуване Я", "ідеалізоване Я". Формування несприятливої "Я-концепції" призводить у подальшому до різноманітних порушень поведінки.

Таким чином, старшокласники, опинившись на порозі дорослості, спрямовані у майбутнє. Реалізація основних потреб цього віку призводить до відносної стабілізації особистості, формування "Я-концепції", світогляду. Центральним новоутворенням стає самовизначення — професійне та особистісне. Саме в період ранньої юності виявляється свідоме позитивне ставлення до навчання. Все це дає можливість в цей віковий період здійснювати пошуки сенсу життя». [6,245]

Предметом нашого дослідження стало з'ясування залежності сприймання, вибору кольору та направленості особистості, її емоційного стану на основі проведення тесту Макса Люшера.

Тест Люшера заснований на припущенні, що вибір кольору відображає спрямованість випробуваного на певну діяльність, настрій, функціональний стан і найбільш стійкі риси особистості.

Зарубіжні психологи застосовують іноді тест Люшера з метою профорієнтації при підборі кадрів, комплектуванні виробничих колективів, при рекомендаціях з вибору шлюбних партнерів. Значення кольорів у їхній психологічній інтерпретації визначалися у ході різнобічного обстеження численного контингенту різних випробовуваних.

Характеристика кольорів (за Максом Люшером) включає в себе 4 основних і 4 додаткових кольори. Основні кольори:

- 1) синій – символізує спокій, задоволеність;
- 2) синьо-зелений – почуття впевненості, наполегливість, іноді упертість;
- 3) оранжево-червоний – символізує силу волевого зусилля, агресивність, наступальні тенденції, збудження;
- 4) ясно-жовтий – активність, прагнення до спілкування, веселість.

При відсутності конфлікту в оптимальному стані основні кольори повинні займати переважно перші п'ять позицій.

Додаткові кольори: 5) фіолетовий; 6) коричневий, 7) чорний, 8) нульовий (сірий) – символізують негативні тенденції: тривожність, стрес, переживання страху, засмучення. Значення цих кольорів (як і основних) найбільшою мірою визначається їхнім взаємним розташуванням.

При обстеженні 20 випробовуваних, ми визначили, що при виборі найбільш привабливого кольору 10 студентів зупинилися на № 2 (зелений колір), що символізує наполегливість, самовпевненість, упертість і самоповагу; другу позицію - 8 чоловік займає картка з кольором під № 5 (фіолетовий колір), що символізує тривожність, стрес і страх; третій колір який вибрали 2 людини - № 3 (червоний колір), цей вибір символізує силу волі, активність, агресивність, владність». [11,4]

Результати тестування показали, що група складається з наполегливих особистостей, які впевнені в собі і готові до досягнення цілей, але також присутній рівень певної тривожності і схильність до стресу.

За книгою І. С. Кона «Психология ранней юности» результати тестування можна трактувати так: «Динамичное общество будущего требует развитого, самостоятельного человека, которого невозможно «собрать» из унифицированных «деталей». Это обязывает на всех этапах формирования личности считаться с ее индивидуальностью, а если мы этого не делаем — дорого и хлопотно! — возникают сбои и непредсказуемые издержки». [8,30] Тому зараз, навчаючись в університеті не випадково студенти обрали зелений колір, який спрямовує до розвитку, самовизначення, наполегливості у своїх діях, здатності відповідати вимогам сучасного суспільства.

Інший вибір пояснює наступна позиція яка висвітлена автором: «Негативная фаза начинается еще в допубертатный период. Ее характерные черты — беспокойство, тревога, раздражительность, диспропорция в физическом и психическом развитии, агрессивность и т. д. Это период метаний, противоречивых чувств, абстрактного бунта, меланхолии, снижения работоспособности». [8,35] Окрім того відчуття тривожності і стресу можна пояснити тим, що дослід проводився за два тижні до початку екзаменаційної сесії, коли вже були розпочаті заліки.

Переконливі результати, що свідчать про наявність високого рівня тривожності, стресу і страху потребують ретельного вивчення та заходів

подолання зайвої тривожності. У праці Ганса Сельє «Стресс без дистресса» наведено безліч порад, які налаштовують на приємний лад та спрямовують на вирішення проблем, ось деякі з них:

- З якою б життєвою ситуацією ви не зіткнулися, подумайте спочатку, чи варто боротися;

- Постійно зосереджуйте увагу на світлих сторонах життя і на діях, які можуть поліпшити ваше становище. Намагайтеся забувати огидне і обтяжливе. Довільне відволікання – найкращий спосіб зменшити стрес. Мудра німецька прислів'я говорить: "Беріть приклад з сонячного годинника – ведіть рахунок лише радісним дням";

- Ніщо не бентежить більше, ніж невдача; ніщо не підбадьорює сильніше, ніж успіх. Навіть після нищівної поразки боротися з гнітючою думкою про невдачу найкраще за допомогою спогадів про колишні успіхи. Таке навмисне пригадування – дієвий засіб відновлення віри в себе, необхідної для майбутніх перемог.

- Нарешті, не забувайте, що немає готового рецепту успіху, придатного для всіх. Ми всі різні, і наші проблеми теж. Єдина наша спільна риса – підпорядкування біологічним законам, які керують всіма живими створеннями, в тому числі людиною. [7]

Література

1. Базым Б.А. Взаимосвязь цветовых предпочтений и идентификации с цветом. //Материалы конференции «Актуальные вопросы практической психологии и логопедии в учреждениях образования и охраны здоровья Украины». Харьков., 1998 г. с. 106-109.

2. Базым Б.А. Цвет и психика [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://psyfactor.org/lib/colorpsy3.htm>

3. Беспалько И.Г. О соотношении между цветовыми порогами, соматотипом и эмоциональным состоянием. // Математические методы в психиатрии и неврологии. – Л., 1972. – с. 176-178.

4. Бразман М.Э., Дорофеева Э.Т., Щербатов В.А. О дифференциации некоторых эмоциональных состояний методом измерения цветовой чувствительности. //Проблемы моделирования психической деятельности. Новосибирск, 1967. с. 171-174.

5. Горпенко Володимир Григорович. Колір: Підручник для студ. ін-тів театр. мистецтва / Київський ін-т театрального мистецтва ім. І.К.Карпенка-Карого. – К., 1995. – 201с.

6. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.

7. Сельє Г. Стресс без дистресса [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://lib.ru/PSIHO/SELYE/distree.txt>

8. Кон И. С. Психология ранней юности: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1989. – 255 с.
9. Люшер М. Сигналы личности: Ролевые игры и их мотивы. – Воронеж, 1995.
10. Собчик Л.Н. Метод цветных выборов МЦВ – модифицированный восьмицветный тест Люшера [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://psyfactor.org/lib/sobchik.htm>
11. Руководство по использованию восьмицветного теста Люшера/ Сост. О. Ф. Дубровская. – М.: Когито-Центр, 2008. – 63 с.
12. Тимофеев В., Филимоненко Ю. Краткое руководство практическому психологу по использованию теста М. Люшера. – Л., 1990.
13. Шварц Л.А. Изменения цветоощущения в эмоциональных состояниях. // Проблемы физиологической оптики. М, 1948. т. 6. с. 314-320.
14. Урванцев Л.П. Психология восприятия цвета. Методическое пособие. Ярославль, 1981. 65 с.

Ярош Л.

Можливість визначення характеру за комплексом рис обличчя

Ще у стародавні часи Марк Тулій Цицерон говорив, що обличчя – це дзеркало душі, у якому міститься інформація про характер людини, про манери її поведінки. І хоча фізіогноміка, як мистецтво читати по обличчю, зародилася ще у Стародавньому Китаї, але й до наших часів не виділилася в окрему галузь психології. Недостатня ступінь дослідження фізіогноміки і зумовлює **актуальність** вивчення цієї проблеми.

Дослідженням фізіогноміки займалися такі вчені як М. Фулфер, Т. Шварц, В. В. Куприянов, Г. В. Стовичек, Л. П. Паршукова, З. А. Шакурова.

Мета роботи – дослідити можливість визначення характеру певного кола респондентів за комплексом рис їх обличчя.

Обличчя – це вінець усього тіла. Саме тут зосередженні основні органи сприймання інформації з навколишнього світу: зорові, слухові, смакові. Їх робота регулюється певними рецепторами, що розташовані теж на обличчі. Всі розумові операції здійснюються за допомогою головного мозку.

Для аналізу обличчя з фізіогномічної точки зору, потрібний об'єктивний підхід – зосередження на розмірі, формах, місцезнаходженні окремих частин обличчя [5, 102]. Форма обличчя напряму пов'язана з фізіологічними особливостями людини: так, округла форма голови свідчить про домінування в організмі ендодерми – тканини, що сприяє засвоєнню корисних речовин. Тому люди з таким типом обличчя не відмовляються від їжі, цінують комфорт, люблять розважатися. У більш квадратних типів обличчя основною є мезодерма – тканина, з якої формується кістково-м'язова